NORAKSTS

(lielais valsts ģerbonis)

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

SPRIEDUMS
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Lieta Nr.A42619307
AA43-3315-12/3

Rīgā 2012.gada 21.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Gintere,
tiesneses M.Osmane un V.Zommere,

piedaloties pieteicēja *K.G.* pārstāvim *Z.H.* un atbildētājas Jelgavas novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Jelgavas novada domes pārstāvim *A.J.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *K.G.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par zemesgabala nodošanu lietošanā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar Valgundes novada domes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 16.aprīļa spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 10.augustā *K.G.* vērsās Valgundes pagasta padomē ar lūgumu piešķirt lietošanā zemi apmēram 2 ha platībā, kas atrodas blakus *K.G.* zemes īpašumam *„/Nosaukums/”*, kā arī iegūt to īpašumā.

[1.1] Ar Valgundes pagasta padomes 2005.gada 8.septembra lēmumu „Par atteikumu piešķirt pastāvīgā lietošanā pagasta zemi” (sēdes protokola izraksts Nr.11, 8.§) *K.G.* iesnieguma izskatīšana atlikta līdz pieprasītā zemes gabala ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* (turpmāk – Zemesgabals) ieskaitīšanai brīvajās valstij piekrītošajās zemēs.

[1.2] 2006.gada 11.septembrī *K.G.* atkārtoti vērsās pašvaldībā ar iesniegumu, lūdzot sniegt informāciju par 2005.gada 10.augusta

iesnieguma virzību; par to, kādā veidā pašvaldība izmanto un plāno izmantot viņa pieprasīto Zemesgabalu; informēja pašvaldību, ka Zemesgabals netiek apsaimniekots vismaz 5 gadus; lūdza sniegt informāciju, kam ir pienākums Zemesgabalu apsaimniekot, kā arī lūdza izskaidrot, kādas ir iespējas iegūt īpašumā pašvaldības zemi.

Valgundes padomes priekšsēdētājs 2006.gada 22.septembrī sniedza atbildi Nr.3-9/744, norādot, ka uz *K.G.* iesniegumu un vairākiem līdzīga satura iesniegumiem atbilde netika sniegta likumā noteiktajā termiņā. Par laikā nesniegtajām atbildēm pagasta padomes darbiniece saņēma sodu. *K.G.* pieprasīto Zemesgabalu paredzēts izmantot, rezervējot to pagasta funkciju nodrošināšanai. Ja *K.G.* nepieciešams Zemesgabals, viņš var noslēgt ar pašvaldību zemes nomas līgumu.

[1.3] 2006.gada 8.decembrī *K.G.* atkārtoti vērsās pašvaldībā ar iesniegumu, lūdzot sniegt atbildi, kad tiks izskatīts 2005.gada 10.augusta iesniegums; kādām pašvaldības vajadzībām tiks izmantots Zemesgabals, ja pašvaldība vienlaikus to piedāvā nomāt; sniegt informāciju par to, kam ir pienākums Zemesgabalu apsaimniekot; norādīt, kādas tiesību normas *K.G.* nav ievērojis, lūdzot iekļaut nekustamo īpašumu *„/Nosaukums/”* pagasta teritoriālās plānošanas projektā kā apbūves teritoriju.

Valgundes padomes priekšsēdētājs 2006.gada 21.decembrī sniedza atbildi Nr.3-9/976, norādot, ka iesniegums izskatīts Valgundes pagasta padomes 2005.gada 8.septembra sēdē un sēdes protokola izraksts *K.G.* nosūtīts 2005.gada 15.septembrī. Pašvaldības funkcijas norādītas likumā „Par pašvaldībām” un šo funkciju nodrošināšanai paredzēti nekustamie īpašumi, tostarp zeme. *K.G.* pieprasītais Zemesgabals līdz lēmuma pieņemšanai par konkrētu funkciju veikšanu ir iznomājams. Atbilde sniegta arī 2006.gada 10.novembra vēstulē Nr.3-9/876. *K.G.* iesnieguma iesniegšanas laikā veicamās darbības norādītas Ministru kabineta 2004.gada 18.oktobra noteikumu Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” 41. - 44.punktā.

[2] 2007.gada 5.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *K.G.* pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Zemesgabals tiktu nodots pieteicējam lietošanā, un Valgundes novada domes faktiskās rīcības (bezdarbības, neatbildot pēc būtības uz pieteicēja iesniegumos norādītajiem jautājumiem) atzīšanu par prettiesisku.

2009.gada 25.marta tiesas sēdes laikā pieteikums papildināts ar prasījumu par morālā kaitējuma Ls 2000 atlīdzināšanu, kas pieteicējam nodarīts ar pašvaldības prettiesisku rīcību ilgstošā laika periodā.

[3] Valgundes novada dome rakstveida paskaidrojumos pirmās instances tiesai pieteikumu neatzina.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2009.gada 16.aprīļa spriedumu pieteikumu apmierināja, uzdodot Valgundes novada domei nodot

Zemesgabalu privatizācijai, kā arī apmierināja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 2000 apmērā.

Spriedums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[4.1] Tiesa konstatēja, ka administratīvajā procesā iestādē ir pieļauti vairāki būtiski procesuālo tiesību normu pārkāpumi, attiecībā uz pieteicēju pārkāpts tiesiskās paļāvības princips, izskatāmajā gadījumā pašvaldība bez tiesiska pamata nav pieņēmusi nevienu no Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 63.panta pirmajā daļā minētajiem lēmumiem, kā arī nav ievērotas APL 64.pantā noteiktās prasības; administratīvā procesa iestādē ietvaros nav identificēts pieteicēja prasījums un nav pieņemts lēmums saistībā ar pieteicēja prasījumu. Nesniedzot atbildes pēc būtības uz pieteicēja iesniegumos uzdotajiem jautājumiem, atbildētājs ignorējis konstitucionāla ranga tiesības.

[4.2] Tiesa atzina, ka pašvaldības ilgstošā prettiesiskā rīcība, nepildot obligātas normatīvo aktu prasības, pieteicējam objektīvi varēja izraisīt morālas ciešanas. Pieteicējam bija pamats justies bezspēcīgam un pazemotam valsts varas priekšā. No lietā konstatētajiem apstākļiem izriet, ka pašvaldība ir rīkojusies ciniski. Tiesa secināja, ka pašvaldība joprojām atsakās savas kļūdas atzīt. Pašvaldības prettiesiskā rīcība ilgstošā laikā periodā ir būtiski grāvusi ticību vietējai varai, tās autoritātei un leģitīmai rīcībai. Tiesas konstatētie apstākļi objektīvi var izraisīt morālas ciešanas arī tādēļ, ka pašvaldības rīcība izskatāmajā gadījumā ir tiešā pretrunā ar likumā „Par pašvaldībām" definēto pašvaldības galveno uzdevumu – darboties savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs.

Līdz ar to tiesa atzina, ka pašvaldība nodarījusi pieteicējam morālas ciešanas. Tiesa pieteicēja tiesisko interešu aizskārumu novērtēja kā būtisku un atzina, ka pieteicēja tiesību aizskārumā vainojama tieši pašvaldība. Tiesa secināja, ka pieteicēja norādītais morālā kaitējuma apmērs uzskatāms par atbilstīgu, tādēļ pieteikums šajā daļā ir apmierināms.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 16.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru apmierināts pieteikums par administratīva akta izdošanu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu, Valgundes novada dome iesniedza apelācijas sūdzību, kas cita starpā pamatota ar šādiem argumentiem.

[5.1] Pieteicējs iesniegumos pašvaldībai nav norādījis, ka vēlas Zemesgabalu privatizēt. Pieteicēja iesnieguma mērķis ir neprecīzs, tādēļ pieteicējs veicināja lēmuma nepieņemšanu pašvaldībā. Pieteicējs nevarēja paļauties, ka iestāde šo jautājumu izlems pieteicējam par labu tikai tāpēc, ka Zemesgabals robežojas ar pieteicēja īpašumu.

[5.2] Zemesgabals nepastāv kā privatizācijas objekts. Atbilstoši spēkā esošajam Valgundes novada teritorijas plānojumam Zemesgabals nepieciešams kultūras iestādes būvniecībai un tās infrastruktūras veidošanai.

Pieteicēja tiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis un pašvaldības lēmums pieņemts tieši Valgundes novada iedzīvotāju interesēs.

[5.3] Tiesa pamatoti secināja, ka pieteicējam attiecībā pret citām personām nav prioritāru tiesību uz neapbūvēta zemesgabala iegūšanu īpašumā privatizācijas procesa rezultātā.

Saskaņā ar privatizāciju reglamentējošam normām tikai pašvaldības dome (padome) var pieņemt lēmumu par atteikumu nodot privatizācijai pašvaldības īpašuma objektu, kā arī pašvaldībai piederošu apbūvētu un neapbūvētu zemesgabalu.

[5.4] Pašvaldībai nepamatoti uzlikts pienākums atlīdzināt Ls 2000 morālo kaitējumu. Atlīdzinājuma apmērs nav adekvāts un samērīgs nodarījumam. Kā novada domes deputāts *K.G.* apzināti pieļāva šādu situāciju, jo saskaņā ar likumu par „Par pilsētas domes, rajona padomes, novada domes un pagasta padomes deputāta statusu" 5.pantu, 6.pantu un 7.panta pirmo daļu deputātam ir tiesības domes (padomes) sēdēs iesniegt priekšlikumus, izteikt piezīmes un iebildumus par sēdes darba kārtību, apspriežamo jautājumu būtību un izskatīšanas secību; kā arī iesniegt lēmumu un citu dokumentu projektus, kā arī priekšlikumus par grozījumiem tajos; piedalīties debatēs, uzdot jautājumus, sniegt uzziņas. No minētā izriet, ka pieteicējs kā deputāts nav izmantojis savas tiesības, lai novērstu pieņemto lēmumu nepareizību vai prettiesiskumu.

[6] Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 15.jūlija spriedumu daļēji apmierināja pieteikumu un uzlika par pienākumu Jelgavas novada pašvaldībai, kas ir Valgundes novada pašvaldības tiesību un saistību pārņēmēja, viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās izdot administratīvo aktu par zemes gabala piešķiršanu lietošanā pieteicējam. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

[7] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2011.gada 15.aprīļa spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 15.jūlija spriedums atcelts daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, šajā daļā lieta nodota jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[8] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 5.oktobra spriedumu *K.G.* pieteikums noraidīts daļā par morālā kaitējuma Ls 2000 atlīdzināšanu.

[9] Ar Senāta 2012.gada 25.maija spriedumu atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 5.oktobra spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[10] Tiesas sēdē apgabaltiesā Jelgavas novada domes pārstāvis uzturēja apelācijas sūdzību, norādot, ka nepiekrīt Senāta vērtējumam par zemes reformas laikā noteikto regulējumu attiecībā uz personas tiesībām

iegūt īpašumā zemi. Lietā nav strīda par to, ka 1992.gadā zeme tika piešķirta lietošanā pašvaldībai. Likums „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" noteica, ka zemi var piešķirt tikai gadījumā, ja zeme ir brīva, valstij piekrītošā zeme. Zemesgabals nebija brīva, valstij piekrītošā zeme. Senāta apgalvojums, ka deputāts nevarēja ietekmēt lēmuma piešķiršanu, jo būtu interešu konflikta situācija, nav pamatots, jo deputāts drīkstēja lemt par privatizāciju un par zemes lietošanas tiesību izbeigšanu. Atbildētājas ieskatā pieteicējam nevarēja būt ciešanas, jo viņam tobrīd nebija subjektīvo tiesību iegūt īpašumā vai lietošanā Zemesgabalu.

Pieteicēja pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina, norādot, ka pieteicējs vērsās pašvaldībā kā Valgundes iedzīvotājs, nevis kā novada domes deputāts. Sākotnēji atbildētāja apgalvoja, ka Zemesgabalā ir plānots celt kultūras namu, bet šobrīd apgalvo, ka tā ir lauksaimniecības zeme. Pieteicēja pārstāvis uzskatīja, ka pieprasītais atlīdzinājums Ls 2000 par morālo kaitējumu, kas ir būtisks kaitējums un kas nodarīts ar Valgundes pašvaldības faktisko rīcību, ko tiesa atzinusi par prettiesisku, ir atbilstošs. Vērā ņemama ilgstoša pieprasītā administratīvā akta neizdošana, kā arī tiesas procesam patērētais laiks.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu ir apmierināms daļēji.

[12] Izskatāmajā lietā ir stājies spēkā Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 15.jūlija spriedums daļā, ar kuru apmierināts *K.G.* pamatprasījums un Jelgavas novada pašvaldībai uzlikts pienākums izdot administratīvo aktu par Zemesgabala piešķiršanu lietošanā pieteicējam.

Atbilstoši Senāta spriedumam apgabaltiesa lietu izskata daļā par pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[13] Apgabaltiesa, ņemot vērā apgabaltiesas 2010.gada 15.jūlija spriedumā secināto un konkrētā jautājuma izlemšanai būtiskos apstākļus, uz kuriem norādīts Senāta spriedumā šajā lietā, konstatē turpmāk minēto.

Pieteicējs 2005.gada 10.augusta iesniegumā Valgundes pagasta padomei (pašvaldībā iesniegums saņemts 2005.gada 11.augustā) lūdza piešķirt Zemesgabalu lietošanā un arī īpašumā (*lietas 14.lapa*). No šā iesnieguma satura izriet pieteicēja mērķis zemes reformas ietvaros iegūt īpašumā Zemesgabalu, kas robežojas ar pieteicēja īpašumu.

Kā secināms no Valgundes pagasta padomes 2005.gada 8.septembra lēmuma „Par atteikumu piešķirt pastāvīgā lietošanā pagasta zemi" satura (*lietas 13.lapa*), pašvaldība, izskatot pieteicēja iesniegumu, bija konstatējusi šķēršļus iesniegumā ietvertā lūguma izskatīšanai (izlemšanai

pēc būtības), tādēļ *K.G.* iesnieguma izskatīšana atlikta līdz Zemesgabala ieskaitīšanai brīvajās valstij piekrītošajās zemēs.

Ar Valgundes pagasta padomes 2005.gada 8.septembra lēmumu pieteicējam nav atteikta Zemesgabala nodošana lietošanā. Pašvaldība bija konstatējusi nepieciešamās un plānotās darbības pieteicēja iesnieguma izlemšanai, proti, to, ka vispirms nepieciešams lemt par Zemesgabala ieskaitīšanu brīvajās valstij piekrītošajās zemēs.

Apgabaltiesa jau 2010.gada 15.jūlija spriedumā (skat. minētā sprieduma [9] punktu) secināja, ka pieteicēja vēlme pašam privatizēt Zemesgabalu, vispirms iegūstot to lietošanā, pašvaldībai bija saprotama no viņa iesniegumiem, tostarp 2006.gada 11.septembra iesnieguma un 2006.gada 8.decembra iesnieguma (*lietas 10. un 12.lapa*).

Ievērojot minēto, nav pamatots atbildētājas apgalvojums, ka tai nebija saprotams pieteicēja 2005.gada 10.augusta iesnieguma mērķis.

[14] Normatīvais regulējums, kas bija spēkā pieteicēja iesniegumu iesniegšanas laikā, noteica turpmāk minēto.

Atbilstoši likumam „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" zemes reformu lauku apvidos bija paredzēts veikt divās kārtās: pirmajā kārtā apzinot bijušo zemes īpašnieku, viņu mantinieku, toreizējo zemes lietotāju un jauno zemes pieprasītāju loku, sastādot zemes ierīcības projektu, piešķirot zemi pastāvīgā lietošanā un ierādot zemes robežas dabā; otrajā kārtā veicot zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai zemes nodošanu īpašumā bez atlīdzības vai par atlīdzību Latvijas Republikas pilsoņiem, nesadalītās zemes inventarizāciju, robežu un teritoriju uzmērīšanu, kadastrēšanu un īpašuma novērtēšanu (*sk. Senāta 2009.gada 11.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-190/2009 16.punktu*).

Likums „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" atbilstoši tā 1.panta pirmajai daļai noteica kārtību, kādā pabeidzama zemes reforma lauku apvidos, kā arī līdz tās pabeigšanai sakārtojamas zemes lietošanas tiesības un īpašuma attiecības un izskatāmi strīdi ar zemes reformu saistītajos jautājumos. Šā likuma 2.panta pirmās daļas 1.punkts noteica, ka pagastu un pilsētu zemes komisijas attiecībā uz lauku zemi mēneša laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas pieņem lēmumus par iesniegumiem, kas iesniegti līdz 1997.gada 9.septembrim par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā. Fizisko personu pieprasījumi attiecībā uz zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā, kuri iesniegti pēc šā termiņa, tiek izskatīti tikai: 1) ja šīm personām zemes lietošanas tiesības pāriet no citām fiziskajām personām; 2) tiek pieprasīta brīvā, valstij piekrītošā zeme. Šā panta otrā daļa redakcijā līdz 2005.gada 1.septembrim (pieteicējs zemes pieprasījumu iesniedza pašvaldībā 2005.gada 11.augustā) noteica, ka zemes pieprasījumi iesniedzami pagasta, pilsētas ar lauku teritoriju, novada pašvaldībai, kas pieņem lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā. (..) Pieprasījumi izskatāmi ne agrāk kā pēc mēneša no brīža, kad attiecībā uz konkrēto zemes gabalu saņemts pirmais pieprasījums. Šā panta daļa ar grozījumiem,

kas stājās spēkā attiecīgi 2005.gada 1.septembrī un 2007.gada 1.augustā, tika papildināta ar termiņiem, proti, ka zemes pieprasījumi iesniedzami līdz 2006.gada 1.jūnijam, lēmums par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā attiecīgajā pašvaldībā jāpieņem līdz 2007.gada 1.septembrim.

Likumā noteiktajā termiņā Valgundes novada dome pieteicēja iesniegumu par Zemesgabala piešķiršanu lietošanā neizskatīja.

Kā to norādīja Senāts šajā lietā, apstāklis, ka zeme (Zemesgabals) sākotnēji ar 1992.gada lēmumu bija piešķirta pašai pašvaldībai, nenozīmē, ka tai nebija jāizlemj pieteicēja iesniegums pēc būtības, to apmierinot vai noraidot.

Jelgavas novada pašvaldība pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par Zemesgabala piešķiršanu lietošanā ir izdevusi, tikai izpildot Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 15.jūlija spriedumu. Tādējādi pieteicēja un pašvaldības strīds par Zemesgabala nodošanu lietošanā vairs nepastāv, taču konstatējams, ka no pieteicēja 2005.gada 10.augusta iesnieguma iesniegšanas brīža pašvaldībā līdz pieteicējam labvēlīga pašvaldības lēmuma pieņemšanai ir pagājuši nedaudz vairāk kā pieci gadi. Proti, strīds ir atrisinājies tikai pēc pieciem gadiem.

Apgabaltiesas ieskatā konkrētajos faktiskajos apstākļos jautājuma par Zemesgabala nodošanu lietošanā neizlemšana piecu gadu laikā nav samērīga un atbilstoša ilguma ziņā šāda rakstura jautājumu risināšanai. Līdz ar to ir secināms, ka ir noticis nepamatots pieteicēja tiesību aizskārums, jo pašvaldība neattaisnoti vilcinājusies ar lēmuma attiecībā uz pieteicēja iesniegumu par Zemesgabala lietošanas tiesībām pieņemšanu.

[15] Satversmes 92.panta trešais teikums paredz, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Administratīvā procesa likuma 92.pantā paredzētas personas tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par tiesību aizskārumu, kas nodarīts administratīvajā procesā. Savukārt minētajos likumos garantētās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu administratīvajā procesā detalizē Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

Ievērojot minēto, morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Senāts ir atzinis, ka morāls kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tie ir personas iekšēji pārdzīvojumi. Pārdzīvojumu intensitāte kādā laika posmā netiek ietekmēta no tā, ka beigās reālas sekas nav iestājušās, jo visu šo laiku persona nezina, kā situācija atrisināsies (*sk. Senāta 2008.gada 3.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-103/2008 13.punktu*).

Senāta judikatūrā (*sk. piemēram, 2010.gada 16.februāra spriedumu lietā Nr.SKA-104/2010*) norādīts, ka Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajā daļā ir paredzēti kritēriji morālā kaitējuma noteikšanai. Tie ir: 1) tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums; 2) konkrētā aizskāruma smagums; 3) iestādes rīcības tiesiskais un faktiskais pamatojums un motīvi; 4) cietušā rīcība un līdzatbildība; 5) citi konkrētajā gadījumā būtiski apstākļi.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešajā daļā ir noteiktas morālā kaitējuma atlīdzinājuma maksimālās robežas: 1) 3000 latu, ja kaitējums nav smags; 2) 5000 latu, ja kaitējums ir smags; 3) 20000 latu, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai. Šā likuma 14.panta ceturtajā daļā ir paredzēta iespēja kā patstāvīgu vai papildu atlīdzinājumu noteikt iestādes rakstveida vai publisku atvainošanos.

Senāts arī norādījis, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumam ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam, ka morālā kaitējuma atlīdzinājums ir atkarīgs no kaitējuma rakstura, kaitējuma nodarīšanas apstākļiem, kā arī citiem būtiskiem apstākļiem.

[16] Pieteicējs norāda, ka ir jutis morālu aizskārumu no pašvaldības puses, jo ilgstoši netika izdots pieprasītais administratīvais akts, ka viņš jutis bezspēcību attiecībā uz pašvaldības bezdarbību, un uzskata, ka viņam nodarītais morālais kaitējums, kas ir būtisks, atlīdzināms naudā, ka pienācīgs atlīdzinājums būtu Ls 2000 apmērā.

Apgabaltiesa konkrētajos faktiskajos apstākļos nekonstatē, ka pieteicējam ticis nodarīts būtisks tiesību aizskārums. Proti, konkrētajā gadījumā pašvaldība nav aizskārusi jebkādu pieteicējam esošu tiesību, tostarp īpašumtiesību, vai tiesisko interešu apjumu. Pieteicējs konkrētajā gadījumā bija vērsies pašvaldībā ar mērķi iegūt sev papildu labumu – nomāt un pēc tam privatizēt nekustamo īpašumu.

Vienlaikus apgabaltiesa noraida kā nepamatotu atbildētājas argumentu, ka vērā ņemams apstāklis, ka pieteicējs bija domes deputāts. Konkrētā gadījumā pieteicējs Zemesgabalu lietošanā pieprasīja kā privātpersona. Kā norādījis Senāts šajā lietā, persona nekādi nevar ietekmēt lēmuma pieņemšanu attiecībā uz sevi, izmantojot dienesta stāvokli. Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 11.panta pirmās daļas un 12.panta pirmās daļas normas aizliedz amatpersonai sagatavot un izdot administratīvos aktus attiecībā uz pašu amatpersonu, kā arī jautājumos, kuros amatpersona ir personiski vai mantiski ieinteresēta.

[17] Pieteicēja pārstāvis paskaidrojumos apgabaltiesai norādīja, ka morālā kaitējuma apmērs noteikts, ņemot vērā Senāta spriedumus līdzīgās lietās, taču nekonkretizēja, kurās tieši lietās.

Apgabaltiesa, izvērtējot spēkā esošus apgabaltiesas spriedumus par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, nekonstatē analoģisku lietu, kurā tiesa

būtu piespriedusi personai atlīdzinājumu par morālo kaitējumu naudas izteiksmē par to, ka atbildētājs nepamatoti vilcinājies ar lēmuma pieņemšanu jautājumā par zemesgabala nodošanu lietošanā.

Faktiskie un tiesiskie apstākļi lietās (sk. piemēram, lieta Nr.42342805, Nr.42241805, Nr.A42293506, Nr.A42571806; Nr.A42423607), kurās personām morālā kaitējuma atlīdzība Ls 800 līdz Ls 3000 tika piešķirta par to, ka pilsētas dome ilgstoši nenodeva privatizācijai vairākas dzīvojamās mājas, tādējādi liedzot īrniekiem izmantot likumā noteiktās tiesības privatizēt dzīvojamās telpas, kurās viņi dzīvoja, ir ļoti atšķirīgi no konkrētās lietas apstākļiem. Proti, tiesiskais regulējums (likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 13.panta pirmā daļa) noteica pašvaldībai pienākumu piedāvāt dzīvokļa īrniekiem privatizēt īrēto dzīvokli. Ventspils pašvaldība ilgstoši nenodeva dzīvokļus privatizācijai un nepildīja likuma prasību par pienākumu piedāvāt dzīvokļa īrniekiem privatizēt dzīvokļus.

Apgabaltiesas ieskatā līdzīgi faktiskie apstākļi nav konstatējami arī, piemēram, lietā Nr.A42466905 (*Senāta 2010.gada 16.februāra spriedums Nr.SKA-104/2010*), jo šajā lietā jautājums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu tika skatīts saistībā ar konkrētas personas tiesību uz brīvību un personas neaizskaramību pārkāpšanu (Satversmes 94.pants), proti, personas prettiesisku aizturēšanu un nogādāšanu psihiatriskajā slimnīcā. Vienlaikus apgabaltiesa norāda, ka Senāta 2010.gada 16.februāra sprieduma atziņas par morālā kaitējuma noteikšanas tiesisko regulējumu ir piemērojamas konkrētajā lietā.

Senāts minētajā lietā cita starpā norādījis, ka, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam ir jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam. Šī prasība izriet no tiesiskās vienlīdzības principa.

Lai salīdzinātu pieteicēja lietas apstākļus ar apstākļiem citās lietās un varētu lemt par atbilstošu morālā kaitējuma atlīdzinājumu pieteicējam, apgabaltiesa norāda, ka Administratīvās apgabaltiesas spriedumi ir stājušies spēkā šādās lietās, kurās izskatīts jautājums par morālā kaitējuma atlīdzību un nospriests turpmāk norādītais.

Lietā Nr.A42034604 iestāde neatbildēja uz pieteicējas iesniegumu. Apgabaltiesa uzlika iestādei pienākumu rakstveidā atvainoties pieteicējai.

Lietā Nr.A42123804 par termiņa nokavējumu, nepieņemot lēmumu sakarā ar pieteicēja iesniegumu, atbildētājam uzlikts pienākums rakstveidā atvainoties pieteicējam.

Lietā Nr.A42624208 un Nr.A42519806 par nepareizi nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu un nodokļa piedziņas veikšanu pašvaldībai uzlikts pienākums rakstveidā atvainoties pieteicējam.

Lietā Nr.42442808 par to, ka atbildētāja divu gadu garumā klaji ignorēja pieteicēja interesi par zemesgabala reģistrāciju zemesgrāmatā, tā rezultātā liedzot pieteicēja īpašuma tiesību realizāciju, un radīja situāciju, ka pieteicējs pašvaldības bezdarbības dēļ bija bezspēcīgs ar zemesgabala

reģistrāciju saistīto jautājumu sakārtošanā, tiesa noteica atbildētajam rakstveidā atvainoties pieteicējam.

Lietā Nr.A42649707 par prettiesisku lēmumu daļā, ar kuru pieteicējai noteikts maksājums par zemes pirkšanu, iestādei uzlikts pienākums rakstveidā atvainoties pieteicējai.

Lietā Nr.A42550708 apgabaltiesa piešķīra morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3000 pieteicējai par ciešanām, ko nodarīja pagasta padome, prettiesiski ierobežojot pieteicējas tiesības rīkoties ar savu īpašumu. Tiesa ņēma vērā aizskāruma būtiskumu, proti, faktu, ka ir prettiesiski aizskartas pieteicējas Satversmē nostiprinātās pamattiesības, turklāt pieteicējas tiesību aizskārums ir nodarīts ar administratīvajiem aktiem, kuri pieņemti, rupji pārkāpjot Administratīvā procesa likuma normas un administratīvā procesa principus.

Lietā Nr.A42397206 iestāde prettiesiski atņēma pieteicējai bērna aprūpes tiesības. Apgabaltiesa uzlika iestādei pienākumu atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā.

Lietā Nr.A42342405 iestāde prettiesiski iekļāva pieteicēja sensitīvos datus Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrā. Apgabaltiesa uzlika iestādei pienākumu atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā.

Lietā Nr.A42578707 par prettiesisku personas datu iegūšanu un to darīšanu zināmu trešajai personai pašvaldībai uzlikts pienākums atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 900.

Lietā Nr.A42740309 par labvēlīga sprieduma, ar kuru atzītas pieteicējas tiesības saņemt pašvaldības palīdzību, pašvaldībai izīrējot tai piederošu dzīvokli, formālu izpildi pašvaldībai uzlikts pienākums atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 300.

Lieta Nr.A42446608 par prettiesisku pašvaldības bezdarbību, nenododot dzīvojamajai mājai funkcionāli nepieciešamo zemesgabalu privatizācijai, uzlikts pienākums atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 300.

[18] Apgabaltiesa konkrētajos faktiskajos apstākļos uzskata, ka pieteicēja tiesību aizskārums ir noticis, taču tas nav nozīmīgs.

No Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtās daļas izriet, ka prioritārais atlīdzinājuma veids ir tieši stāvokļa, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, atjaunošana jeb restitūcija.

Tiesvedības laikā administratīvajā tiesā tika panākts pieteicējam vēlamais rezultāts un Jelgavas novada pašvaldība ir piešķīrusi pieteicējam lietošanā Zemesgabalu. Apgabaltiesas ieskatā nozīmīgs fakts konkrētajā gadījumā ir tas, ka ir notikusi restitūcija.

Apgabaltiesa nekonstatē pieteicēja fizisku ciešanu esamību konkrētajā lietā.

Apgabaltiesas ieskatā pieteicēja garīgo ciešanu esamība ir saistīta ar to, ka pašvaldībā netika panākts savlaicīgs pieteicēju interesējoša jautājuma risinājums.

Ievērojot minēto, secināms, ka pieteicējam nav nodarīts būtisks vai smags morālais kaitējums. Tādējādi nav pamata pieteicējam piešķirt atlīdzinājumu naudas izteiksmē saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešo daļu.

Vienlaikus apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā ir pamats piemērot Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturto daļu un kā patstāvīgu atlīdzinājumu noteikt iestādes rakstveida atvainošanos pieteicējam par nodarīto morālo kaitējumu, ilgstoši kavējot lēmuma pieņemšanu par Zemesgabala nodošanu lietošanā pieteicējam.

Apgabaltiesas ieskatā šāds atlīdzinājums nav uzskatāms par mazu. Tā kā lietā panākts pieteicējam labvēlīgs rezultāts, ir pamats uzskatīt, ka šāds tiesas noteiktais atlīdzinājums kopumā ne tikai sniedz gandarījumu personai, kuras tiesības tikušas aizskartas, bet arī atturēs iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē.

Apgabaltiesas ieskatā atlīdzinājums - iestādes rakstveida atvainošanās pieteicējam par nodarīto morālo kaitējumu ir līdzīgs atlīdzinājumam, kādu par līdzīgu atbildētāja pārkāpumu ir piemērojusi apgabaltiesa savā praksē.

[19] Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa nepietiekami izvērtēja visus lietas apstākļus saistībā ar morālā kaitējuma atlīdzinājumu, tādēļ nonāca pie nepareiza secinājuma, ka pieteicējam nodarīts būtisks morālais kaitējums un ka atlīdzinājums piešķirams naudas izteiksmē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

daļēji apmierināt *K.G.* pieteikumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Uzlikt pienākumu Jelgavas novada domei rakstveidā atvainoties *K.G.* par nodarīto morālo kaitējumu, savlaicīgi neizskatot 2005.gada 10.augusta iesniegumu par zemesgabala piešķiršanu lietošanā.

Noraidīt *K.G.* pieteikumu daļā par morālā kaitējuma 2000 latu apmērā atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (personiskais paraksts) S.Gintere

Tiesneses (personiskais paraksts) M.Osmane

(personiskais paraksts) V.Zommere

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese S.Gintere
Rīgā 2012.gada 21.septembrī